

نسبت های مالی عملکرد در بانک ها

اکبر رضائزاد، دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حسابداری بانکی و کارمند بانک صادرات ایران

چکیده

در گذر از بانکداری دولتی به خصوصی و با از میان رفتن انحصار دولت در بازارهای پولی و مالی، رقابت بانک ها در افزایش کیفیت خدمات و بهبود عملکردها امری اجتناب ناپذیر به نظر می رسد. در یک بازار رقابتی، میزان سودآوری و ارزیابی عملکرد بانک ها از طریق تجزیه و تحلیل صورت های مالی و نسبت های مالی توسط ذینفعان صورت می گیرد. هدف عمده مقاله حاضر، آشنایی و تحلیل نسبت های مالی مرتبط با فعالیت بانک ها برای استفاده سهامداران و سپرده گذاران می باشد که از طریق مطالعه، تحلیل و جمع بندی مطالب ارایه شده در مقالات و کتب در این زمینه بدست آمده است.

نسبت های مالی تکنیک های مقایسه ای بانک ها هستند که از آن ها می توان برای ارزیابی کیفیت سهام و خدمات، میزان سودآوری، بازده سرمایه گذاری و دارایی ها و کارایی یک بانک استفاده کرد و از این طریق، به مقایسه بانک ها با یکدیگر پرداخت. دستیابی به نتایج مطلوب و اهداف از پیش تعیین شده بانک نسبت به دوره های قبل، از طریق تعیین درصد نسبت های مالی امکان پذیر می شود و بکارگیری این نسبت ها باعث خواهد شد که اطلاعات مالی بانک که متشکل از یک سری اعداد و ارقام می باشد، در دسترس قرار گیرد و به شکل درصد های معنی دار که مشخص کننده وضعیت عملکردی بانک است، درآید. بدیهی است که تحلیل نسبت های مالی، در آگاهی از وضعیت مالی، انعطاف پذیری عملکرد بانک و مقاومت بانک در مقابل انواع ریسک های موجود بازار رقابتی مفید است، ولی اتکای مطلق و افراطی به نتایج حاصل از این نسبت ها، گمراه کننده خواهد بود.

کلمات کلیدی: نسبت های مالی، بازده سرمایه گذاری، بازده دارایی ها، اطلاعات مالی

مقدمه

پس از پیروزی انقلاب اسلامی با ملی شدن بانک ها، نزدیک به دو دهه بانک های دولتی بدون هیچ رقیبی، در بازارهای پولی و مالی ایران یکه تازی می کردند و یک "بازار انحصاری" را به وجود آورده بودند، اما با ظهور بانک های خصوصی، این انحصار بانک های دولتی رفته رفته کم رنگ تر و رقابت، جایگزین انحصار شده و حقوق مشتریان و سهامداران و جلب رضایتمندی آنها، مفهومی واقعی تر و عینی تر یافته و از حالت کلیشه ای خارج شده است. ارمان بازار آزاد و رقابتی برای بازار مالی کشورمان، بسیار بیشتر از آن بوده و خواهد بود که صرفاً با شاخص های تکراری و بعضاً خسته کننده بیان شود، ولی آیا در یک بازار مالی که حیات و مماتش بر پایه رقابت بر سر مسایل مهم از قبیل کیفیت و قیمت محصولات و خدمات، میزان سودآوری بانک ها، کارایی و بهره‌وری بانک ها است، دیگر جایی برای گفتن ولی عمل نکردن باقی خواهد ماند؟ در چنین بازاری، رقابت بانک ها بر سر موضوعاتی خواهد بود که تا

دیروز مغفول بوده اند، ولی امروز مفهومی جدید یافته اند. دامنه رقابت بانک ها به حوزه فناوری اطلاعات خلق محصولات جدید، توجه به نیروهای دانش محور، ابتکار و نوع آوری و از همه مهمتر، به ارزش آفرینی کشیده خواهد شد و موضوعات و مفاهیم باز تعریف شده و به مبانی، استانداردها، قواعد و شیوه ها توجه ویژه می شود و این ترازنامه ها و صورت های مالی و هزینه ها و درآمدها هستند که عملکردها را نشان می دهند، و نه نامها و نشانها. صورت های مالی و نسبت های مالی، آینه تمام نمای یک بانک هستند که هم مشتریان می توانند از آن طریق به اطلاعات مورد نیاز خود دست یابند و هم عملکرد مدیریت را نمایان خواهند کرد. صورت های مالی و نسبت های مالی اساسی با هدف عرضه اطلاعات به تأمین کنندگان سرمایه (سهامداران و سپرده گذاران) و تحلیل گران و کل جامعه در جهت افزایش اطمینان بخشی و افزایش آگاهی می توانند در حرکت بازار پولی و مالی به سمت شفاف سازی اثرات بیشماری داشته باشند.

بانک های دولتی ایران نزدیک به دو دهه یکه تازی می کردند.

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

عمده فعالیت بانک‌ها در جامعه، معطوف به جذب منابع، تخصیص منابع و ارایه خدمات می باشد و رقابت در بین بانک‌ها بر سر دستیابی به "سهم بازار" است، ولی با توجه به دلایل مختلف، کمبود منابع موجب شده است که عمده رقابت بانک‌ها بر سر جذب بیشتر سپرده‌های مردم باشد، البته باید توجه داشت که نسبت‌ها و شاخص‌های مالی، بیان کننده عملکرد یک بانک هستند، و عدم توجه مدیریت هر بانک به این نسبت‌ها و شاخص‌ها، تداوم فعالیت آن بانک را به خطر خواهد انداخت. در چنین شرایطی، حتی افزایش سهم بازار نیز منجر به افزایش ثروت سهامداران نخواهد شد. شاخص‌ها و نسبت‌های مالی، مجموعه اطلاعاتی را گردآوری، توزیع و نگهداری می کنند که مبنای بسیاری از اقدامات، تصمیمات، سیاستگذاری‌ها و گزارش‌ها می باشند.

بعد نرم‌افزاری که دستورالعمل‌ها، آیین‌نامه‌ها، استانداردها و رهنمودهای حسابداری از آن جمله‌اند. شایان ذکر است که بعد نرم‌افزاری سیستم اطلاعاتی مالی در این مقاله مورد توجه قرار گرفته است.

بدون تردید، یک بانک، نیازمند یک سیستم اطلاعاتی جامع و کامل می باشد. در این سیستم، برخی از اقلام مانند درآمد و هزینه مطرح است که تشکیل دهنده حقوق صاحبان سهام می باشد.

چامبرز از نخستین کسانی است که در مورد سودمندی اطلاعات مالی و الگوی تصمیم‌گیری سخن گفته است: "نتیجه طبیعی وجود مدیریت بخردانه این است که باید برای ارایه اطلاعات، یک سیستم وجود داشته باشد. یک چنین سیستمی، باید مبنا قرار گیرد، هم برای تصمیم‌ها و هم برای مروری بر نتیجه‌های این تصمیم‌ها و باید با دو دیدگاه سازگار

باشد. نخست اینکه، این سیستم باید از نظر منطقی، دارای ثبات رویه یا سازگار باشد و هیچ یک از مقررات یا فرآیندها نباید با سایر مقررات یا فرآیندها در تضاد باشند... دیدگاه دوم اینکه، از کاربرد صورت‌های مالی سرچشمه گرفته باشد و اطلاعاتی که چنین سیستمی ارایه می کند، باید بر انواع تصمیمات "مربوط" متکی باشد، همان تصمیماتی که انتظار می رود سیستم مزبور برای اتخاذ آنها تسهیلاتی را فراهم کند."

تجزیه و تحلیل اطلاعات مالی، نه تنها ارزیابی عملکردها را ممکن می سازد، بلکه ادامه سیاستگذاری‌ها و برنامه‌های تعریف شده برای توسعه فعالیت بانک را در مقاطع زمانی کوتاه مدت و بلندمدت در زمینه افزایش سودآوری توجیه می کند. برای سنجش سودآوری بانک، چنانچه مؤسسه پولی افزایش و بهبود شاخص‌های مالی را در یک دوره فعالیت داشته باشد، اطلاعات و نسبت‌های مالی مفید و قابل اتکا خواهند بود.

صورت‌های مالی اساسی بانک‌ها

ترازنامه بانکی: معادله بنیادی حسابداری در بانک‌ها نیز مانند سایر مؤسسات با قاعده کلی زیر بیان می شود:

دارایی‌ها = بدهی‌ها + حقوق صاحبان سهام

اطلاعات مالی

اطلاعات مالی، در بستر سیستم اطلاعاتی تولید و پردازش می شوند و سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری نمونه ای از آن است. سیستم اطلاعاتی حسابداری از دو بعد تشکیل یافته است: بعد سخت‌افزاری که وسایل و رایانه‌ها، فرم‌ها، مدارک و اسناد و نیروی انسانی از آن جمله است و

گام نخست در تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی، مطالعه دقیق آنهاست.

در این معادله ساده، در سمت راست، دارایی‌ها و در سمت چپ ادعای نسبت به آن دارایی‌ها قرار گرفته است. موازنه دو طرف معادله نشان می‌دهد که افزایش یا کاهش یکی از طرفین معادله، افزایش یا کاهش طرف دیگر را در پی دارد. در تهیه ترازنامه نیز رابطه فوق حاکم است. نمونه‌ای از ترازنامه یک بانک تجاری در زیر آورده می‌شود:

ترازنامه ساده یک بانک تجاری

بدهی	دارایی
منابع عملیاتی (سپرده های مردم)	نقدینگی
منابع غیر عملیاتی	مصارف عملیاتی (وام و تسهیلات)
حقوق صاحبان سهام	مصارف غیر عملیاتی (دارایی های ثابت و ...)

ترازنامه، فهرستی از بدهکار و بستانکار حساب‌های بانک در یک تاریخ معین می‌باشد که تا حدود زیادی می‌توان از صحت ثبت عملیات اطمینان داشت، اما طبقه‌بندی و تجزیه و تحلیل حساب‌ها، مثل عدم تشخیص هزینه و منظور نمودن آن به حساب دارایی را مشخص نمی‌کند.

با توجه به ترازنامه مشخص می‌شود که برخی از اقلام ترازنامه سودآور بوده و نقشی مهم‌تر نسبت به سایر اقلام دارد. به طور مثال، در بخش مصارف عملیاتی کلیه عقود اسلامی و مشارکت‌ها و سرمایه‌گذاری‌های مستقیم جزو دارایی‌های سودآور می‌باشند. همچنین در بخش مصارف غیر عملیاتی تسهیلات اعطایی از محل ذخیره ارزی و سپرده قانونی جزو اقلام سودآور می‌باشند، ولی اقلامی مانند حاشیه نقدینگی و سایر دارایی‌ها (اموال منقول و غیرمنقول) جزو اقلام سودآور طبقه‌بندی نمی‌شوند.

صورت سود و زیان بانک: حساب سود و زیان با استفاده از مجموعه حساب‌های درآمدی و هزینه‌ای تهیه می‌گردد که نتیجه آن، مشخص شدن سود یا زیان خالص بانک در طی دوره مربوطه می‌باشد. منابع درآمد بانک، از بخش‌های متنوعی تشکیل می‌گردد که عمدتاً شامل درآمد از محل تسهیلات اعطایی و درآمد ناشی از افتتاح اعتبار اسنادی و ... می‌باشد. به طوری که گفته شد، بخش مهمی از درآمدهای بانک از محل تسهیلات اعطایی و از محل منابع و کالته، یعنی انواع سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار و سهم بانک از محل سرمایه‌اندوخته‌های بانک و سایر سپرده‌های مالکیتی تأمین می‌شود، لذا بخشی از درآمد بانک مشاع دارد و ابتدا بایستی سهم سود سپرده‌گذاران و سهم بانک مشخص گردد و نیز سود خالص بعد از کسر مالیات به عنوان سود دوره خواهد بود. این سود در بانک‌های خصوصی و نیمه خصوصی پس از حسابرسی صورت‌های مالی و تعیین میزان سود تقسیمی که در جلسه مجمع عمومی معین می‌شود، بین سهامداران تقسیم می‌شود. سود خالص به عنوان یکی از مبانی و عوامل مؤثر در قیمت سهام یک بانک در بازار سرمایه کاربرد دارد.

مفهوم سود حقیقی: مفهوم و متغیرهای مؤثر بر سودآوری در دوره‌های مختلف، مورد توجه مدیران و تحلیلگران بوده است

و هنوز هم تفسیرهای گوناگونی از مفهوم سود ارایه می‌شود. سود، یکی از اقلام مهم و اصلی صورت‌های مالی است. معمولاً سود به عنوان مبنایی برای تدوین سیاست پرداخت سود تقسیمی و مالیات و راهنمایی است برای سرمایه‌گذاری و از همه مهم‌تر، کیفیت عملکرد و معیار ارزیابی مباشرت مدیریت بر منابع یک بنگاه اقتصادی را نشان می‌دهد.

مک نیل برای مفهوم سود و زیان تعریف زیر را ارایه می‌دهد: "سود عبارت است از افزایش در خالص ثروت سهامداران، و زیان عبارت است از کاهش در خالص ثروت سهامداران. این تعریف بسیار منحصر و مفید و روشن و از دیدگاه ریاضی قابل اثبات است."^۱

در بیشتر مواقع، میزان سود یک بنگاه اقتصادی، معیاری برای تقسیم سود می‌باشد، در حالی که باید توجه داشت که قدرت نقدینگی و چشم انداز سرمایه‌گذاری، دو متغیر دیگر در سود تقسیمی می‌باشند. همچنین سود یک ابزار برای پیش‌بینی رویدادهای اقتصادی آتی است.

نسبت‌های مالی

سوابق استفاده از تحلیل‌های مالی، بیانگر کاربردهای مختلف نسبت‌های مالی در انواع تصمیم‌گیری‌ها بوده، ولی از نظر تئوری، مبانی آنها مورد بررسی قرار نگرفته است. بیشتر تحقیقات صورت گرفته در مورد نسبت‌های مالی، از نوع تجربی کاربردی (Pragmatical Empirism) بوده و به رغم گرایش به رویکردهای تئوری، بررسی‌های تئوری در مقایسه با بررسی‌های تجربی کاربردی از پیشرفت قابل توجهی برخوردار نبوده است. عمده انگیزه استفاده از نسبت‌های مالی در تجزیه و تحلیل، بیان اختصاری اطلاعات مالی در قالب مجموعه‌ای خلاصه از نسبت‌ها به جای صورت‌های مالی مفصل و مشروح بوده است و در این راستا، تلاش بر این بوده که خلاصه‌ای از نسبت‌های مالی تهیه شود که بیانگر مجموعه فعالیت‌های یک واحد اقتصادی باشد.

به دلیل استمرار استفاده از نسبت‌های مالی و تحقیقات به عمل

در یک بازار رقابتی، میزان سودآوری و ارزیابی عملکرد بانک‌ها، از طریق تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی و نسبت‌های مالی توسط ذینفعان محاسبه می‌شود.

آمده، بعضی از محققان این چالش‌ها را تحت عنوان "مکتب‌های تجزیه و تحلیل نسبت‌های مالی" (Schools of Ratio Analysis) نام برده‌اند.

از دیدگاه فاستر (Foster، ۱۹۸۶)، دلایل استفاده از نسبت‌های مالی به شرح زیر است:

(۱) بررسی روند شرکت‌ها در مقایسه با هم و برای دوره زمانی خاص.

(۲) تهیه اطلاعاتی که بهتر بتواند فرضیات روش‌های آماری را برآورده سازد.

(۳) آزمون این نظریه که یک نسبت، متغیری مناسب و قابل استفاده است.

(۴) بررسی شواهد قانونمند تجربی بین نسبت‌های مالی و برآورد یا پیش‌بینی متغیر مورد علاقه.

در تحلیل بنیادی به منظور سهولت در بیان ارتباط بین عوامل مؤثر در صورت‌های مالی، از نسبت‌های مالی استفاده

مالی چه اهمیتی دارد و سپس روش‌های موجود برای تحلیل صورت‌های مالی بانک‌ها را بررسی نماییم.

برای درک اهمیت و لزوم تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی بانک‌ها، باید اهداف بانک‌ها را بشناسیم و بعد از آن متوجه خواهیم شد که تحلیل صورت‌های مالی بانک‌ها، ابزاری مؤثر جهت ارزیابی اهداف بانک‌ها می‌باشد. در همین رابطه می‌توان اهداف بانک‌ها را به چهار گروه اصلی زیر طبقه‌بندی نمود:

- افزایش و بهبود مستمر در ارزش افزوده منابع - اعم از منابع انسانی، منابع فیزیکی و منابع مالی.

- ارتقای سهم بازار در کلیه زمینه‌ها.

- بسط و گسترش خدمات نوین بانکی.

- جلب رضایت مشتریان و صاحبان سهام.

با توجه به اهداف ذکر شده، همانطور که گفته شد، یکی از ابزارهای مؤثر جهت سنجش و ارزیابی میزان دستیابی

به اهداف بانک‌ها، تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی بانک می‌باشد. روش‌های مختلف و متعددی برای تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی وجود دارند که اهم آنها در سه گروه عمده به شرح زیر طبقه‌بندی می‌گردند:

(۱) روش افقی (روند).

(۲) روش عمودی (داخلی).

(۳) روش استفاده از نسبت‌های مالی.

عمده‌ترین نسبت‌های مالی که از صورت‌های مالی بانک‌ها استخراج شده می‌توان آن را با توجه به فعالیت بانک‌ها مورد بررسی قرار داد، عبارتند از: نسبت‌های نقدینگی (Liquidity Ratios)، نسبت‌های فعالیت یا کارایی (Activity Ratio)، نسبت‌های سودآوری (Profitability Ratio).

نسبت‌های نقدینگی: اساس کاربرد نسبت‌های نقدینگی بر این فرض است که دارایی‌های جاری، منابع اصلی نقد بانک برای پرداخت بدهی‌های جاری هستند. نقدینگی عبارتست از توانایی مؤسسه در جوابگویی به تعهدات کوتاه مدت خود. نقدینگی جهت اجرای فعالیت‌های واحد تجاری ضروری است، به خصوص در زمانی که شرکت با مشکلات خاصی همچون رکود اقتصادی و یا زیان‌های ناشی از آن روبه‌رو گردد. در چنین شرایطی، چنانچه شرکت فاقد نقدینگی کافی

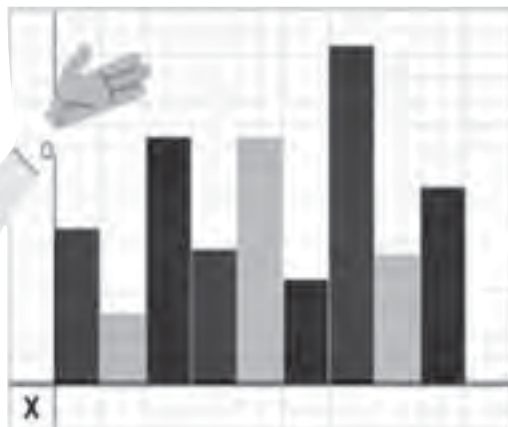
می‌کنند. بکارگیری این نسبت‌ها باعث می‌شود که بررسی‌ها از قالب ریالی خارج و به نسبت‌های قابل مقایسه تبدیل شود. در واقع، نسبت‌های مالی زبان گویای ارقام موجود در صورت‌های مالی بانک هستند که با ایجاد ارتباط معنی‌دار بین این اطلاعات، ناگفته‌های بسیاری را برای تحلیلگران مالی آشکار می‌سازند.

گام نخست در تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی، مطالعه دقیق صورت‌های مالی است و تجزیه و تحلیل نسبت‌ها گام بعدی است. امروزه کاربرد نسبت‌های مالی بسیار متداول شده است، به طوری که وام‌دهندگان و تأمین‌کنندگان منابع مالی مؤسسات و شرکت‌ها، برای ارزیابی قدرت مالی و وضع بدهی‌های مؤسسات و شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران، از این نسبت‌ها بهره زیاد می‌برند. تقریباً برای هر یک از جنبه‌های عملکرد مؤسسات و شرکت‌ها، می‌توان از نوعی نسبت استفاده کرد و تحلیلگران هم برای شناخت نقاط ضعف و قوت از این نسبت‌ها استفاده می‌کنند.

انتخاب اطلاعات مالی، مقایسه و مشخص نمودن رابطه بین اطلاعات مالی، تفسیر و ارزیابی مقایسه‌ها و ارتباطات تعیین شده را تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی می‌گویند.

قبل از پرداختن به تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی در بانک‌ها، باید بدانیم که اصولاً تجزیه و تحلیل صورت‌های

ترازنامه و صورت‌های مالی و صورت هزینه‌ها و درآمدها هستند که عملکردها را نشان می‌دهند، نه نام‌ها و نشان‌ها.

بدهی‌های جاری با مشکل کمتری روبه رو خواهد شد. سهامداران و سازمان‌های وام‌دهنده و سپرده‌گذاران، همواره علاقمند هستند که نسبت جاری در حد دو یا بیشتر باشد. این عدد پایه و اساسی جز سلیقه ندارد و بسیاری از تحلیلگران چنین می‌پندارند که اگر نسبت جاری کمتر از دو باشد، موضوع قدرت نقدینگی بانک سؤال برانگیز می‌شود. دارایی‌های جاری بانک شامل آن اقلامی است که با توجه به ماهیت و قابلیت تبدیل به وجه نقد در این گروه از دارایی‌ها طبقه‌بندی می‌شود که عمده‌ترین آنها عبارتند از: حساب صندوق - حساب وجوه در راه (ریالی و ارزی) - حساب اسکناس و نقود بیگانه - حساب تمبر مالیاتی - حساب جاری نزد بانک‌ها - حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد بانک‌ها - حساب سپرده‌های ارزی دیداری نزد بانک‌های خارجی - سپرده قانونی - تسهیلات اعطایی با سررسید کمتر از دوره مالی بانک (مضاربه) - حساب بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده - بدهکاران بابت ضمانت نامه‌های پرداخت شده - حساب بدهکاران موقت ریالی و ارزی - حساب پیش پرداخت‌ها.

لازم به ذکر است که مبالغ، ماهیت و زمان بندی پرداخت بدهی‌ها، حسب مورد تحت عنوان بدهی‌های جاری و غیر جاری طبقه‌بندی می‌شود. بدهی‌های جاری بانک شامل موارد زیر است: سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و جاری - سپرده‌های پس‌انداز کوتاه مدت - حساب تنخواه گردان وجوه دولتی - حساب بدهی به بانک مرکزی - حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده - حساب سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌ها - حساب سود پرداختی - حساب حق الزحمه پرداختی - حساب کارمزد پرداختی - حساب پیش پرداخت مشتریان بابت تسهیلات - حساب بستانکاران موقت ریالی و ارزی.

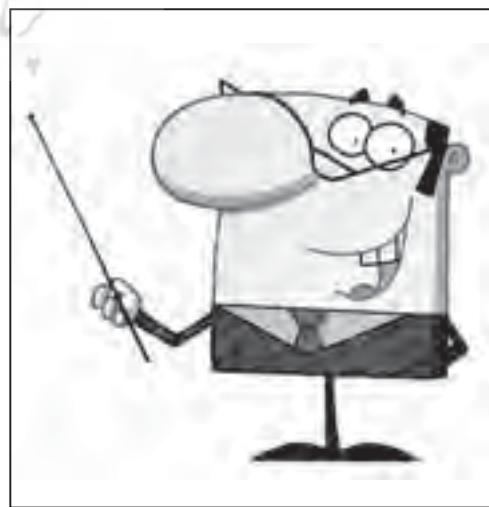
چنانچه از مفهوم نسبت جاری نتیجه می‌شود، اگر بانک بخواهد با استفاده از دارایی‌های جاری خود، بدهی‌های جاری خود را بپردازد، میزان پوشش دارایی‌های جاری برای پرداخت بدهی‌های جاری بایستی کافی باشد. چنانچه قدرت نقدینگی بانک در حد معقولی باشد، میزان پوشش بدهی جاری از محل دارایی جاری بالا خواهد بود. نسبت جاری، به عنوان یک شاخص مهم نمایانگر قدرت نقدینگی بانک می‌باشد. بدیهی است که افزایش قدرت نقدینگی در بانک، موجب تسهیل در پرداخت‌های بانک شده و اهمیت آن زمانی بیشتر می‌شود که

باشد، مشکلات مالی جدی برایش بوجود خواهد آمد. شرکت W.T.Grant با گزارش سود خالص سالانه بیش از ۴۰ میلیون دلار در صورت سود و زیان، ورشکست شد. پژوهش در مورد علت ورشکستگی شرکت مزبور، زمینه‌ای را فراهم آورد تا نقش و جایگاه اطلاعات مرتبط با نسبت‌های نقدینگی، مورد توجه قرار گیرد. (عرب مازار - محمد، ۱۳۷۴)

در پی چاره‌جویی برای رفع نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان و رفع نقصان گزارشگری مالی، پژوهش‌های بسیاری در خصوص قابلیت نقدینگی در ابعاد مختلف انجام شد. با توجه به نوع فعالیت بانک‌ها، متداول‌ترین نسبت در این گروه "نسبت جاری" (Current Ratio) می‌باشد.

در مورد بانک‌ها، ریسک نقدینگی به دلیل کمبود و عدم اطمینان در میزان نقدینگی بانک ایجاد می‌شود. کفایت موجودی نقد باعث می‌شود که امکان پرداخت تعهدات و نیازهای نقدینگی سپرده‌گذاران در زمان مناسب فراهم گردد. معیارهای ارایه شده برای این نوع ریسک، می‌تواند نقش مؤثری در کنترل و مدیریت آن داشته باشد.

نسبت جاری: نسبت جاری بانک، مساوی است با دارایی‌های جاری تقسیم بر بدهی‌های جاری. نسبت‌های جاری بانک، هر اندازه بزرگ‌تر باشد، آن بانک در پرداخت

**صورت‌های مالی و
نسبت‌های مالی، آینه
تمام‌نمای یک بانک
هستند که عملکرد
مدیریت را نمایان
خواهند کرد.**

بدانیم پرداخت‌های به شکل نقد در بانک‌ها روزانه به اشکال گوناگون از قبیل پرداختی بابت انواع سپرده‌های دیداری، سود پرداختی به سهامداران و سپرده‌گذاران و ... صورت می‌گیرد. اولین انتظار سپرده‌گذاران و سهامداران از بانک خود این است که بانک پول آنها را در هر زمان و هر موقع که بخواهند، بپردازد. این، عامیانه‌ترین تعریف از قدرت نقدینگی می‌باشد. بسیاری از مشتریان، قدرت نقدینگی بانک را دلیل بر اعتبار و توانمندی آن می‌دانند و در تصور آنها بانکی که توانایی پرداخت وجه را ندارد، از اعتبار کمتری برخوردار است، البته چنین تصویری چندان هم اشتباه نیست، چرا که بانک به عنوان متولی در جذب و نگهداری و مصرف پول، بایستی همیشه از منابع پولی کافی برای پرداخت‌ها برخوردار باشد و مدیریت کارا و مؤثر در این زمینه وجود داشته باشد. همچنین شعب بانک‌ها تحت استراتژی کلان بانک فعالیت می‌نمایند، لذا ممکن است جذب منابع در برخی از شعب بیشتر باشد، اما به دلیل ظرفیت‌های آن شعب یا سیاست‌های بانک، مصارف در جای دیگری انجام پذیرد. لذا در این صورت، نسبت‌های مصارف به منابع تجاوز خواهد نمود و بانک را دچار مشکلات و هزینه‌های ناشی از کمبود نقدینگی خواهد کرد. ارتباط بین نسبت‌های نقدینگی با منابع و مصارف بر میزان این نسبت تأثیر دارد، به نحوی که افزایش مصارف علاوه بر تأثیر بر سایر نسبت‌های مالی، تأثیر مستقیم بر قدرت نقدینگی و در نتیجه، بر نسبت جاری دارد. در چنین حالتی، با توجه به فرمول نسبت جاری، میزان دارایی‌های جاری که عمده‌ترین آنها صندوق می‌باشد، کاهش یافته و در نتیجه، درصد پوشش قدرت نقدینگی کاهش می‌یابد. عکس این حالت نیز صادق است. چنانچه منابع بانک افزایش یابد، اگر به تبع آن، صندوق یا حساب جاری نزد سایر

دستاوردهای بازار آزاد و رقابتی، بسیار بیشتر از بازارهای انحصاری است.

بانک‌ها افزایش یابد و میزان مصارف به موازات آن افزایش نیابد، در نتیجه، نسبت جاری و قدرت نقدینگی افزایش خواهد یافت که این حالت نیز خالی از اشکال نیست.

1-MacNeal.Kenneth, Truth in Accounting, op, cit, p,295